

BrabantAdvies

UIT VERRE LANDEN

vluchtelingen in een gastvrij Brabant

BrabantAdvies

Provinciale Raad Gezondheid
Provinciale Omgevingscommissie
Sociaal-Economische Raad Brabant

's-Hertogenbosch, november 2015



UIT VERRE LANDEN
vluchtelingen in een gastvrij Brabant

Auteurs en eindredactie:

drs. Roos Sohier
prof. dr. Theo Poiesz

Redactie:

Marlie van Santvoort, MSc
drs. Leo Dubbeldam
drs. Roos Sohier
prof. dr. Theo Poiesz

Vorm en productie:

btz vorm en regie

Uitgave

BRABANTADVIES
Provinciale Raad Gezondheid
Provinciale Omgevingscommissie
Sociaal-Economische Raad Brabant

's-Hertogenbosch, november 2015

Inhoudsopgave

Aanleiding.....	7
De Brabantse Opgave.....	8
Handelingsperspectief in Brabant.....	9
Maatschappelijk en economisch perspectief.....	9
Veerkracht en vitaliteit in Brabant.....	10
Veerkracht en vitaliteit van vluchtelingen.....	10
Veerkracht en vitaliteit van de Brabantse gemeenschap.....	11
Het Brabantse Eecosysteem als basis.....	12
Naar een integrale benadering.....	13
Conclusies.....	14
Adviezen.....	15
Tot slot.....	19
Bronnen.....	20
Bijlage 1: De cijfers.....	21

Begrippen en definities

Asielzoeker	Iemand die de bescherming van een ander land inroept. Hij vraagt daarmee in dat land asiel aan.
Vluchteling	Volgens het Vluchtelingenverdrag is een vluchteling iemand die in zijn thuisland gegronde vrees heeft voor vervolging. Redenen voor vervolging kunnen zijn: ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging of seksuele voorkeur. In Nederland beslist de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) over de asielaanvraag en of de asielzoeker erkend wordt als vluchteling.
Statushouder	Verblijfsgerechtigde vreemdeling die ingevolge de Vreemdelingenwet als vluchteling is toegelaten dan wel beschikt over een op grond van een asielaanvraag verleende vergunning of over een voorwaardelijke vergunning tot verblijf.
Vergunninghouder	Asielzoeker die een verblijfsvergunning heeft ontvangen
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
UAF	Universitair Asiel Fonds
Rol van de provincie en gemeenten	Het provinciebestuur voelt een maatschappelijke verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren in het actuele vraagstuk, binnen de kaders van het regeringsbeleid. Op 18 september 2015 namen Provinciale Staten de motie 'Brabant neemt haar verantwoordelijkheid' aan. Daarin vragen zij aan Gedeputeerde Staten om als gastvrije provincie bij te dragen in de opvang en huisvesting van asielzoekers. Daarnaast heeft de provincie een formele taak bij de huisvesting van vergunninghouders. Asielzoekers met een verblijfsvergunning moeten geschikte woonruimte krijgen. De gemeenten in Nederland zijn wettelijk verplicht hiervoor te zorgen en krijgen door het Rijk een taakstelling asielzoekers opgelegd voor het aantal te huisvesten vergunninghouders. Op basis daarvan koppelt het COA de vergunninghouder aan een gemeente en de gemeente zoekt vervolgens passende woonruimte. De provincie ziet erop toe dat dit daadwerkelijk gebeurt. De provincie is dus verantwoordelijk voor het interbestuurlijk toezicht op de 66 gemeenten in Noord-Brabant.
Platform Opvang Vluchtelingen	In het Platform Opvang Vluchtelingen werken Brabantse gemeenten, veiligheids regio's, het COA en de provincie Noord-Brabant samen. Het Platform is onlangs ingesteld op instigatie van de commissaris van de Koning, Wim van de Donk.

AANLEIDING

Brabant wordt, net als de rest van Nederland en grote delen van Europa, geconfronteerd met een problematiek die in haar acute karakter, omvang en complexiteit van bijzondere betekenis is.

Het vluchtelingenvraagstuk gaat over een groot aantal migrerende mensen die voor henzelf en hun gezin op zoek zijn naar veiligheid en een faire kans op een waardig bestaan. Ze komen na het doorstaan van vaak risicovolle ontberingen terecht in een situatie die in veel opzichten een contrast vormt met de wereld die ze achterlieten. In de nieuwe omgeving ontmoeten ze de bewoners die meestal positief, maar soms ook uitgesproken negatief staan tegenover hun komst.

Op 21 oktober jl. is vanuit BrabantAdvies inbreng geleverd tijdens een bijeenkomst in het provinciehuis. De Brabantse burgemeesters spraken daar onder leiding van de Commissaris van de Koning over het vluchtelingenvraagstuk en hebben ervaringen en problemen met elkaar gedeeld. Uitgesproken is dat het landelijke 'regie-vacuüm' in Brabant moet worden voorkomen. BrabantAdvies heeft in haar bijdrage tijdens deze bijeenkomst gewezen op het belang om de acute opvang en kortetermijnvraagstukken te plaatsen in een langetermijnvisie. Ons inziens is dit noodzakelijk om de problematische aspecten van de vluchtelingstroom met betrekking tot gezondheid, leefbaarheid, sociale onrust, wonen, werken en opleiden in de toekomst zoveel mogelijk te beperken en de positieve gevolgen van de instroom zo goed mogelijk te benutten.

Naar aanleiding van deze bijeenkomst heeft BrabantAdvies besloten om voorliggend advies op te stellen. Dit in overleg met onze drie Raden, het Kabinet, de directeur Ruimte en het team Leefbaarheid van de provincie. De snelheid waarmee het vluchtelingenvraagstuk zich ontvouwt, biedt vooralsnog weinig ruimte tot het ontwikkelen van een breed gedragen, overkoepelend beleid in Brabant. Nu heeft het beleid een sterk reactief

karakter, waardoor het vooral gericht is op het snel nemen van concrete maatregelen op afzonderlijke aspecten van de problematiek. Mensen moeten een dak boven hun hoofd krijgen, eten, kleding en waar nodig medische zorg. Deze maatregelen zijn essentieel en dulden geen uitstel. Maar er is ook een risico aan verbonden, namelijk dat ze de aandacht volledig opeisen voor het hier en nu en de zorg voor de langeretermijnconsequenties naar de achtergrond duwen.

Met dit advies wil BrabantAdvies de provincie Noord-Brabant een eerste handreiking bieden ten behoeve van een integrale visie op het vluchtelingenvraagstuk. Integraal middellange- en langetermijnbeleid dienen versneld ontwikkeld te worden om er de vruchten van te kunnen plukken. Belangrijk is om escalatie en stapeling van problemen te voorkomen en ervoor zorg te dragen dat vluchtelingen tijdens hun verblijf in Brabant kunnen werken aan hun toekomst. Dit vraagt om een evenwichtige investering in gezondheid en welzijn, leefbaarheid, wonen, werken en scholing. Belangrijk is dat maatregelen op het ene gebied niet ten koste gaan van andere gebieden. Het gaat hierbij niet alleen om de vluchtelingen, maar ook om de inwoners van Brabant. Het is de onderlinge relatie tussen hen die bepalend gaat zijn voor het succes of falen van integratie. De te kiezen benadering zal rekening moeten houden met de veerkracht en vitaliteit van de samenleving waarvan Brabanders én vluchtelingen deel uitmaken.

Dit advies heeft extra urgentie gekregen na de recente terroristische aanslagen in Parijs, waarbij draagvlak en solidariteit in de samenleving extra onder druk komen te staan. Vanuit Brabant kunnen we de wereldwijde problemen niet oplossen. We kunnen wel een verstandig beleid voeren om de nieuwkomers een goede inbedding te geven in onze Brabantse samenleving, onafhankelijk van de vraag of zij hier (langdurig) blijven of op termijn weer terugkeren.

DE BRABANTSE OPGAVE

De verwachting is dat in Nederland dit jaar (2015) ca. 60.000 asielzoekers extra moeten worden opgevangen, naast de mensen die al vergunninghouder zijn. Op basis van dit cijfer wordt ervan uitgegaan dat in 2015 in Brabant 10.000 extra asielzoekers opgevangen moeten worden. Zoals het er nu naar uitziet zal dit aantal ook voor 2016 gelden. Voor meer cijfers en definities wordt verwezen naar bijlage 1.

Er worden in Brabant voorzieningen getroffen in de vorm van huisvesting, medische zorg, kleding en voeding, zodat de primaire levensbehoeften worden vervuld. Maar het gaat hier niet om een eenmalige gebeurtenis als het bieden van hulp bij een aardbeving, overstroming of vulkaanuitbarsting. Het vluchtelingenverschijnsel vormt een omvangrijk, veelvormig, complex en langdurig vraagstuk. In de jaren negentig van de vorige eeuw heeft Nederland ook zeer veel vluchtelingen opgevangen als gevolg van de Balkanoorlog. De toenmalige opvangcentra gaan nu vaak weer open. We kunnen leren van wat destijds goed en niet goed is gegaan. De verwachting is echter dat de huidige stroom van mensen die asiel aanvragen, langduriger zal zijn. Onlangs publiceerde de UNHCR dat de wereldwijde ontheemding als gevolg van oorlogen, conflicten en vervolging een recordhoogte heeft bereikt en dat de aantallen vluchtelingen nog steeds snel blijven stijgen (UNHCR, 2015). Niet alleen ten gevolge van politieke instabiliteit en oorlogen, maar ook ten gevolge van klimaatveranderingen. Vooralsnog mag worden aangenomen dat er de komende jaren een continue stroom zal zijn van 'mensen op weg naar een veiliger omgeving'. De tijd is nu rijp om hier gestructureerd en adequaat op te anticiperen.

Hoewel de cijfers en de snelheid van de instroom van mensen die asiel zoeken overweldigend overkomen, zijn de aantallen op te nemen vluchtelingen fors maar nog steeds relatief beperkt: van het totaal aantal inwoners in Brabant is het aantal

asielzoekers rond de 0,6% (zes asielzoekers op de duizend Brabanders). Daarbij komt dat Brabant sociaaleconomisch een sterk geïnternationaliseerde regio is. Brabant heeft al jaren een zeer open relatie met de internationale omgeving en is 'gewend' aan de (tijdelijke) huisvesting van relatief veel mensen afkomstig uit het buitenland (arbeidsmigranten, internationale kenniswerkers en studenten). De demografische ontwikkelingen (ontgroening en vergrijzing) zorgen voor een krimpende beroepsbevolking: de Brabantse arbeidsmarkt wordt vanwege groeiende tekorten structureel afhankelijk van arbeidsmigratie (zie bijlage 1, figuur demografische ontwikkelingen in Brabant). Dit manifesteert zich zowel bij de hoger opgeleide kenniswerkers, met name in de Brainportregio, als bijvoorbeeld in de agrarische sector, in de transportsector en de bouwsector. Daar waren de afgelopen jaren al relatief veel arbeidskrachten uit Midden- en Oost-Europa werkzaam. Brabanders ervaren wellicht verdringingseffecten op onder andere de arbeidsmarkt en de woningmarkt, maar het is de vraag of deze beeldvorming terecht is.

Hiermee wordt de Brabantse opgave van het vluchtelingenvraagstuk zeker niet onderschat. De opgave blijft groot en complex. Voor de dialoog met de samenleving kan het echter van essentieel belang zijn de verdringingseffecten op de arbeidsmarkt en de woningmarkt te relativeren en aantallen in het juiste perspectief te plaatsen. De massaliteit en de snelheid waarmee een en ander zich voltrekt en de onzekerheid over wat er op de Brabantse samenleving afkomt, geven groepen in de samenleving wellicht het gevoel dat zij 'overspoeld' worden. Maar dit is een beleevingskwestie die niet ontkend, maar wel gerelativeerd moet worden.

HANDELINGSPERSPECTIEF IN BRABANT

Juist omdat het vluchtelingenvraagstuk complex is, is er een grote kans dat zaken worden vergeten, verkeerd worden ingeschat, niet juist worden weergegeven of dat dwarsverbanden onvoldoende in de aanpak worden betrokken. Een belangrijk uitgangspunt is dat vluchtelingen tijdens hun verblijf in Nederland moeten kunnen werken aan hun toekomst. Een groot deel van de mensen die nu asiel aanvragen, zal blijven omdat zij op (korte) termijn niet terug kunnen naar de conflictgebieden waar zij vandaan komen. Een deel van de mensen zal zich hier permanent vestigen, anderen zullen nodig zijn voor de wederopbouw van hun land van herkomst.

Maatschappelijk en economisch perspectief

De demografische ontwikkeling (de ontgroening en vergrijzing) stelt Brabant de komende jaren voor nieuwe opgaven. In diverse sectoren zullen arbeidskrachten uit het buitenland nodig zijn omdat er sprake is van een krimpende beroepsbevolking. Dit vraagt om een andere mindset: het vraagt om een gericht welkomstbeleid voor 'nieuwe Brabanders'. Het vraagt om 'georganiseerde gastvrijheid'. Niet alleen op de arbeidsmarkt. Ook ten aanzien van onze maatschappelijke sector, goede (permanente) huisvesting en verbinding met de Brabantse gemeenschap. Het huidige systeem met betrekking tot de opvang van vluchtelingen heeft ernstige weeffouten: direct volwaardige maatschappelijke participatie is in feite niet mogelijk. In dit perspectief kan van de vluchtelingencrisis ook een kans worden gemaakt. Vanuit arbeidsperspectief, maar ook vanuit het perspectief van ontwikkeling en (persoonlijke) groei, biedt dit de vluchtelingen kansen op een actieve bijdrage aan onze samenleving.

Op zoek naar verbinding en kansen vanuit de menselijke maat

Het is vanuit menselijk perspectief en maatschappelijk-economisch perspectief verstandig om in te zetten op de lange termijn en op snelle integratie in en verbinding met de Brabantse sa-

menleving. Scholing, werk, het leren van de taal en Nederlandse normen en waarden zijn thema's die snel op de agenda moeten komen. Belangrijk is om hierbij aan te sluiten bij de Brabantse praktijk, cultuur en waarden: menswaardigheid, gastvrijheid en solidariteit. Dit impliceert dat wordt aangesloten bij de menselijke maat en de volgende uitgangspunten.

- In Brabant dragen we onze 'fair share' van de nationale last.
- Iedereen heeft recht op een menswaardig bestaan, wat meer omvat dan de vervulling van de primaire levensbehoeften. Een menswaardig bestaan omvat ook geestelijk welzijn, sociale contacten, een kans op waardering en erkenning, de mogelijkheid tot groei en toekomstperspectief.
- Ieder mens is uniek, dus iedere oplossing is dat ook. Standaardoplossingen zijn alleen aan de orde als het gaat om acute primaire levensbehoeften. Hogere behoeften dienen zoveel mogelijk vervuld te worden op een manier die recht doet aan de eigenheid van de individuele persoon.
- De vluchtelingenopgave dient benaderd te worden vanuit het oogpunt van solidariteit en wederkerigheid. Hier wordt de solidariteit bedoeld waar Nederlanders ook op willen kunnen rekenen als zij ooit zelf zouden moeten vluchten. Maar het omvat ook de onderlinge solidariteit met de vluchtelingen én de solidariteit van de vluchtelingen met de bewoners van Brabant. Het is geven en nemen van beide kanten én het realiseren van verbinding op basis van wederkerigheid tussen de Brabantse gemeenschap en de vluchtelingen.

Voor een menswaardig bestaan voor iedereen zijn veerkracht en vitaliteit essentieel. Bovenstaande handelingsperspectieven en uitgangspunten kunnen alleen gerealiseerd worden door een samenleving waarin alle betrokkenen hier samen aan werken.

VEERKRACHT EN VITALITEIT IN BRABANT

Investeren in veerkracht en vitaliteit van mensen is van cruciaal belang. Veerkracht betreft de mogelijkheid van mensen zich teweer te stellen tegen ontwikkelingen, verschijnselen en gebeurtenissen die hun welzijn aantasten of bedreigen. Voor vluchtelingen betekent dit onder andere het hervinden van een balans in het leven na het verlaten van de vertrouwde eigen thuissituatie en na de komst in een vreemde, onzekere omgeving. Voor de Brabanders betekent dit aanpassingsvermogen en draagkracht vinden om nieuwkomers op te kunnen nemen in de gemeenschap. Vitaliteit betreft groei: de kracht die mensen zelf ontwikkelen om boven hun situatie uit te stijgen. Vluchtelingen zoeken niet alleen veiligheid; ze zoeken een nieuw bestaan. Brabanders zoeken niet alleen zekerheid; zij willen een toekomstperspectief.

Investeren in veerkracht en vitaliteit van mensen betaalt zich terug: vitale mensen die zich voor de samenleving kunnen inzetten, kunnen leren en werken en zich verbonden voelen met de bredere gemeenschap. Veerkracht en vitaliteit hebben betrekking op verschillende belangrijke levensdomeinen: de fysieke en geestelijke gezondheid, sociale contacten, het economische en het omgevingsdomein. Op elk van de gebieden is, afhankelijk van de persoonlijke situatie, sprake van behoefte aan veerkracht en vitaliteit. Maar de veerkracht en vitaliteit van vluchtelingen én Brabanders staan op dit moment wel onder druk.

Veerkracht en vitaliteit van vluchtelingen

Mensen die asiel aanvragen hebben de eigen vertrouwde omgeving en de eigen historie verlaten. De ontvangst in de nieuwe situatie voelt niet altijd als een 'warm bad'. Er kan isolement ontstaan, er is geen duidelijk perspectief, de omgeving is in alle opzichten onbekend en vormt een groot contrast met het thuisland, er is onduidelijkheid over wat komen gaat, de wijze van opvang zorgt voor anonimisering en waarschijnlijk ook voor een gevoel van degradatie. De omgeving is 'sober', wat inhoudt dat het alleen om basisvoorzieningen gaat op fysiek vlak. Er is weinig stimulans voor

maatschappelijke participatie en de mentale en sociale activiteiten die hierbij horen. Dit leidt tot verveling, verveling leidt tot irritatie en irritatie leidt tot spanningen en conflicten. Een kleinigheid kan problemen veroorzaken, waarna de persklaar staat om deze breed uit te meten. Stigmatisering ligt op de loer.

De in het thuisland opgebouwde sociale erkenning en waardering zijn tot nul teruggebracht. Het leven moet opnieuw worden opgebouwd, maar hierbij voelen vluchtelingen zich afhankelijk van initiatieven en activiteiten van anderen. Wetgeving en bureaucratie leggen beperkingen op.

Veel vluchtelingen hebben familieleden, vrienden en bekenden moeten achterlaten. Juist in een tijd waarin alles nieuw is en er grote behoefte is aan een sociaal houvast, wordt het gemis van de vertrouwde sociale omgeving sterk gevoeld. Qua sociale omgeving zit de vluchteling enerzijds in een soort niemandsland waar niemand zich thuis voelt; anderzijds is het aantal mede-vluchtelingen soms intimiderend. De privacy wordt aangetast; men is een nummer zonder eigen historie of context. De contacten die men heeft, zijn vaak gelegenheidscontacten en zijn niet op een natuurlijke manier ontwikkeld. Hier komt bij dat de bevolking van het gastland verdeeld reageert.

De middelen van bestaan die in het thuisland (nog deels) golden, zijn weg. In Nederland hebben vluchtelingen geen werk. De eigen professe, expertise, competenties en ervaringen zijn betekenisloos in de nieuwe situatie. Dit geldt in ieder geval tijdelijk; het is onduidelijk wat de betekenis is in de toekomst en het is onduidelijk wanneer die toekomst duidelijkheid biedt. Het besef neemt toe dat Nederland een land is met meer dan een half miljoen werklozen die een bijzondere concurrent vormen op de arbeidsmarkt. Het hebben van een baan heeft grote invloed op lichamelijke, psychische en sociale gezondheid (De Koning, 2013). Gezonde mensen blijken tevens meer kans op een baan te hebben dan ongezonde mensen. Vaak is omscholing nodig om diploma's van het thuisland geldig te laten zijn. Maar ook het vol-

gen van een opleiding voor banen waarvoor vacatures zijn in Nederland, is belangrijk. Echter, het volgen van scholing boven de 18 jaar blijkt met de huidige wetgeving moeilijk. Voor kinderen moet scholing worden gezocht, maar ook hiervoor gelden verschillende barrières zoals wetgeving, afstand, taal en cultuur.

Vluchtelingen hebben het overgrote deel van hun bezittingen achter moeten laten. Bezit is uiteindelijk slechts materie, maar staat wel voor herinneringen, vrijetijdsbesteding, sfeer, identiteit en thuisvoelen. Zonder geld is mobiliteit beperkt en hetzelfde geldt voor mogelijkheden tot intellectuele bevrediging, persoonlijke profilering en informatievergarig. Hoe kan men met Nederland en de Nederlanders kennismaken als de hiervoor benodigde middelen niet beschikbaar zijn? Ten opzichte van de materiele 'rijke' burens ontstaat snel het gevoel 'tweederangs burger' te zijn. Hoewel materiële hulp goedbedoeld is, bevestigt deze nog eens de afhankelijkheid en het gebrek aan regie over het eigen leven.

De optelsom van de effecten biedt een dramatisch beeld. Daarbij moet er rekening mee worden gehouden dat de effecten elkaar over tijd versterken en dat daardoor de problemen snel zullen intensiveren.

De opvang van vluchtelingen is op dit moment in hoge mate een praktische aangelegenheid; het negeren van de werkelijke aard van de problematiek en het niet adequaat voorzien in langetermijnvoorzieningen veroorzaakt ernstigere en meer fundamentele problemen, die de vluchtelingen niet kunnen worden verweten. Vlak na aankomst overheerst bij hen de opluchting dat ze ontsnapt zijn en hun doel hebben bereikt, maar al snel realiseren ze zich dat ze vastzitten in de nieuwe situatie. Ze hebben de mogelijkheden en middelen niet om zichzelf uit de nieuwe situatie te bevrijden, waardoor ze het idee hebben van de ene probleemsituatie in de andere te zijn beland. Verwacht mag worden dat het negatieve gevoel zich over tijd versterkt, dat persoonlijke en sociale spanningen sterker worden en dat dit de kans vergroot op fysieke, geestelijke en sociale problemen. Op korte termijn wordt gezorgd voor

adequate opvang; maar als onvoldoende aandacht wordt besteed aan het herstel van een leefbare situatie in de brede zin van het woord is het wachten op ernstige en massale problemen op allerlei terreinen: gezondheid, welzijn, leefbaarheid, wonen, werken, onderwijs. Het is moeilijk hier een termijn bij te noemen, maar wie zich een voorstelling maakt van de huidige situatie van de vluchtelingen, realiseert zich dat elke dag uitstel het risico doet vergroten. Financieel gezien zijn de problemen nu nog te overzien; op langere termijn nemen de kosten, met de omvang van het probleem, snel toe. Los van de menselijke en financiële aspecten, spelen dan ook issues van toeneemende sociale onrust en politieke spanning.

Veerkracht en vitaliteit van de Brabantse gemeenschap

In delen van de Brabantse bevolking heerst onrust. Hoewel de wijze waarop het protest in sommige gevallen wordt geuit scherp moet worden veroordeeld, is het noodzakelijk na te gaan wat redelijke eisen en verzoeken zijn. Een groot deel van de effecten die voor de vluchtelingen gelden (een nieuwe, onbekende situatie met onduidelijkheden, onzekerheden over woonsituatie en financiën, gebrek aan eigen regie, weinig perspectief door werkeloosheid, etc.) gelden ook voor delen van de Brabantse bevolking. Er zijn mensen die zich oneerlijk bejegend voelen: waarom wordt er geen werk gemaakt van noden van de autochtone bevolking in achterstandsituaties (economisch, op de arbeidsmarkt en op de woningmarkt), terwijl vluchtelingen (in de beeldvorming) op allerlei voorzieningen 'voorrang' krijgen? Het beeld van 'een tijdelijke grote toevloed van kansarme mensen die hier komen halen' draagt bij aan de maatschappelijke onrust. Dit terwijl deze mensen over het algemeen initiatiefrijke zijn. Zij hebben vaak grote fysieke en geestelijke ontberingen moeten doorstaan, creatieve en onorthodoxe manieren moeten vinden om een veilig onderkomen te vinden en zijn zeker niet per definitie kansarm.

Het is niet meer dan redelijk om de beeldvorming bij te stellen én oog te hebben voor de

maatschappelijke onrust: erken de problemen van burgers en geef aan hoe er gewerkt wordt aan oplossingen. Een plotselinge ‘overval’, gebrek aan informatie en aantallen vluchtelingen die in geen verhouding staan tot de omvang van de oorspronkelijke bevolking, dragen bij aan gevoelens van onrust, frustratie en angst. De scherpte van de reacties uit de bevolking richt zich in dit opzicht misschien niet eens op de vluchtelingen, maar op de manier waarop de problematiek bestuurlijk wordt begeleid. De recente aanslagen en de terrorismedreiging hebben gevoelens van onveiligheid in de samenleving vergroot en het maatschappelijk debat verscherpt. In dit kader is het heel belangrijk ervoor te waken dat terrorisme en vluchtelingen met elkaar worden vereenzelvigd en dat het tot een oneigenlijke discussie leidt. Het risico bestaat dat dit snel gebeurt.

De Brabantse cultuur van gastvrijheid dreigt ondergesneeuwd te raken in alle aandacht voor de maatschappelijke onrust. Brabanders blijken namelijk gastvrij te zijn ten aanzien van vluchtelingen, gastvrijer dan de gemiddelde Nederlander, zo blijkt uit recent onderzoek van het PON in samenwerking met het Verweij-Joncker Instituut (Rietveld & Vermeulen, 2015). Er zijn vele Brabantse initiatieven van overheden, bedrijven, organisaties en particulieren om vluchtelingen een zachte ‘landing’ te laten maken. Ondanks het feit dat er onrust en onvrede heerst onder groepen van de Brabantse bevolking, en dit in de media aandacht genereert, is het belangrijk om de Brabantse gastvrijheid te blijven benadrukken en de onrust te relativeren. Sterker nog: zoek naar de gemeenschappelijke belangen en gedeelde verantwoordelijkheden. Vluchtelingen maken in feite, zodra zij aankomen, deel uit van onze Brabantse samenleving, het Brabantse ecosysteem.

Het Brabantse ecosysteem als basis

Veerkracht en vitaliteit vormen een gemeenschappelijk belang en een gedeelde verantwoordelijkheid van alle betrokkenen, inclusief de vluchtelingen: het gaat hier over de Brabantse

veerkracht en vitaliteit waarbij vluchtelingen die in onze provincie worden opgenomen, onmiddellijk onderdeel worden van het sociale weefsel van onze maatschappij. Dit noemen we het Brabantse ecosysteem. Wanneer een vluchteling deel uit gaat maken van het Brabantse ecosysteem, heeft dit gevolgen voor de vluchteling, voor de Brabantse bevolking, voor de overheid, voor maatschappelijke organisaties in zorg en welzijn, onderwijs, wonen en werken en voor het Brabantse bedrijfsleven. Het gaat hierbij dan niet om de mogelijkheden en gevolgen voor al deze spelers apart, maar ook en misschien wel juist in de onderlinge relaties. Het betekent dat alle betrokkenen in onderlinge samenhang veerkracht en vitaliteit moeten zien te bewerkstelligen. Ongeacht politieke kleur of voorkeur, Brabander of vluchteling: veerkracht en vitaliteit beginnen bij een menswaardig bestaan voor iedereen.

Een menswaardig bestaan begint bij kwaliteit van leven en recht op het zelf kunnen opbouwen van kwaliteit van leven. Kwaliteit van leven is het hebben van een perspectief op gunstiger levensomstandigheden in de toekomst, het gevoel daar zelf een bijdrage aan te kunnen leveren (eigen regie) en het verkeren in omstandigheden die dit faciliteren (en niet blokkeren of afremmen). De eerste zorg is nu zodanige omstandigheden te creëren dat aan de voorwaarden van veerkracht kan worden voldaan. Als hierin wordt voorzien, dan kunnen mensen overgaan tot het ontwikkelen van vitaliteit. Op fysiek vlak werken ze actief en preventief aan de verbetering van hun condities, geestelijk tonen ze zich initiatiefrijk, leergierig en actief, op sociaal vlak knopen ze nieuwe, stabiele relaties aan en zetten ze zich in voor integratie; economisch leveren ze een bijdrage met actieve participatie op de arbeidsmarkt en met het onderhouden en verbeteren van de leefomgeving. Waar bij veerkracht nog hulp van anderen noodzakelijk is, bereiken ze dan het punt waarop ze een positieve nettobijdrage gaan leveren aan de Nederlandse samenleving en economie. Wanneer veerkracht overgaat in vitaliteit, slaat ook de betekenis van de financiële uitgaven om: van kosten naar investeringen.

NAAR EEN INTEGRALE BENADERING

Een meervoudig probleem dat de neiging heeft zichzelf te vergroten, kan niet met beleid op deelgebieden worden aangepakt. Het afzonderlijk aanpakken van deelproblemen zorgt voor vertraging en het risico dat de diverse maatregelen elkaar niet ondersteunen. Het heeft geen zin alleen te zorgen voor adequate huisvesting als zinvolle tijdbesteding en contact met de lokale gemeenschap achterblijft. Het is belangrijk te zorgen voor medische zorg, maar als er geen aandacht is voor de geestelijke kant van de vluchtelingenproblematiek, wordt medische zorg een kwestie van dweilen met de kraan open. Het helpen van vluchtelingen is een nobele activiteit, maar als wederkerigheid en gelijkwaardigheid ontbreken, kan de hulp resulteren in apathie en afhankelijkheid. Zorgvuldigheid in de behandeling van

asielaanvragen is belangrijk, maar gaat gepaard met onduidelijke en langdurige bureaucratische processen voor mensen die gevlucht zijn om zekerheid te zoeken. Ondertussen nemen de zorgen voor de mensen niet af. Ze nemen eerder toe: wat brengt de toekomst, wat is de situatie in het thuisland, hoe vinden de kinderen aansluiting op het onderwijs, wat wordt voor mij gedaan en wat moet ik zelf doen, is er werk en is er passend werk, hoe ontwikkelt zich de opstelling van de Nederlandse bevolking? Onzekerheid en zorgen vormen een uitstekende voedingsbodem voor geestelijke, mentale en sociale problemen. Synchronisatie van maatregelen is daarom cruciaal en een integrale aanpak van wonen, werken, onderwijs, gezondheid, welzijn, vrije tijd en zingeving is onontbeerlijk.

CONCLUSIES

- Het systeem en de regelgeving rond de vluchtelingenopvang is gericht op de korte termijn en een tijdelijke situatie (noodopvang). De regelgeving is daarop ingericht, maar deze korte termijn is niet realistisch, gezien de omvang van het internationale vluchtelingenprobleem. Alleen al het herstel van de stabiliteit in Syrië gaat lang duren. Vluchtelingen zullen dus hier langer gaan verblijven en een deel van hen zal zich hier ook permanent willen vestigen. De Brabantse aanpak dient van meet af aan te voorzien in een visie en aanpak voor de langere termijn en inbedding in de Brabantse samenleving. Beleid voor de langere termijn moet nu versneld tot stand komen.
- Het gaat niet alleen om vluchtelingen, maar ook om de inwoners van Brabant. Het is de onderlinge relatie tussen hen die bepalend gaat zijn of vluchtelingen onderdeel kunnen gaan uitmaken van het sociale weefsel van de Brabantse samenleving (het ecosysteem). De te kiezen benadering zal rekening moeten houden met de veerkracht en vitaliteit van de samenleving waarvan Brabanders én vluchtelingen deel uitmaken.
- De meest effectieve aanpak is te realiseren via integraal beleid, de menselijke maat en het gezamenlijk belang van Brabanders én vluchtelingen. Kernthema's zijn het belang van een stabiele woonplek – zeker voor kinderen – scholing, werk, zinvolle dagbesteding als basisvoorwaarden voor het welzijn voor alle Brabanders en zeker voor vluchtelingen met niet zelden traumatische ervaringen in het thuisland of de reis door Europa. Op termijn zal integraal beleid ook maatschappelijk het meest opleveren en financieel het minst belastend zijn. Het kan zelfs zo zijn, dat de aanpak zoals hier wordt voorgesteld niet alleen maatschappelijk winst oplevert ten aanzien van het vluchtelingenvraagstuk; een aanpak als deze kan preventief werken voor problemen waarmee de samenleving nu worstelt.
- Het probleem strekt zich uit over meerdere maatschappelijke sectoren. Dit advies gaat uit van fysieke en geestelijke gezondheid, sociale contacten, wonen, werk en scholing en de omgeving, maar een uitbreiding naar meer domeinen is in principe mogelijk. Het is voor zowel de vluchtelingen als de Brabanders belangrijk een balans te vinden tussen de verschillende aspecten. Belangrijk is dat maatregelen op het ene gebied niet ten koste gaan van een ander gebied of andere gebieden; het evenwicht is bepalend om tot duurzame oplossingen te komen (Poiesz, 2015).

ADVIEZEN

Tegen de achtergrond van een vooralsnog blijvende instroom van asielzoekers, is het allereerst van groot belang dat de Brabantse gemeenten, waar nodig gefaciliteerd door de provincie, samen de regie pakken, kiezen voor een gezamenlijke visie, aanpak: proactief, gericht op het benutten en creëren van kansen, het voorkomen van grotere gezondheids-, sociale, maatschappelijke en economische problemen, politieke en sociale onrust en hoge kosten.

Een gezamenlijke aanpak staat voor een breed gedragen en dus sterke benadering. Laat als Brabantse gemeenten de onderlinge solidariteit zien. Het is belangrijk hierbij het gemeenschappelijke belang van de inwoners van Brabant én die van de vluchtelingen te onderstrepen. Investeer in de onderlinge relaties en het Brabantse ecosysteem. Dit geldt niet alleen voor de eerste acute opvang maar ook en vooral voor de structurele benadering op de langere termijn. De 'ecosysteemaanpak' past bij de Brabantse netwerksamenleving met korte lijnen. Vanuit een netwerkbenadering werken gemeenten, bedrijfsleven, onderwijs, kennisinstellingen, maatschappelijke partijen en burgers gezamenlijk aan (regionale) oplossingen.

Het kortetermijnhandelen

Uiteraard is er voor de korte termijn behoefte aan handreikingen: het vluchtelingenvraagstuk vraagt om direct handelen. Naast de reguliere taakstelling heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in oktober 2015, de Commissarissen van de Koning in Nederland in hun rol als vertegenwoordiger van het Rijk gevraagd om te zorgen voor (extra) noodopvang in de provincies.

1. We hebben eerder vastgesteld dat Brabanders gastvrij zijn als het gaat om het opnemen van vluchtelingen. Voor het behoud van die gastvrijheid en solidariteit is het van groot belang dat

provincie en gemeenten kiezen voor spreiding tussen de grote en kleine gemeenten en tussen stad en platteland. De keuze voor kleinschalige opvang in Brabant in plaats van meer grootschalige opvanglocaties zoals het kabinet wenst, is een keuze die wij van harte ondersteunen. Die keuze is niet alleen ingegeven vanuit het belang van veiligheid en openbare orde. Het is ook een intrinsieke keuze die aansluit bij de Brabantse maat. Vanuit die kleinschalige opvang kan men wennen aan de nieuwe omgeving, zich 'een beetje thuis gaan voelen': een eerste stap naar onderdeel uitmaken van het Brabantse ecosysteem.

2. Kies in dit kader, na de eerste acute opvang, zoveel mogelijk voor het huisvesten van vluchtelingen op een stabiele plek. Het percentage 0,6 (6 vluchtelingen per 1.000 inwoners) kan een vuistregel zijn voor gemeenten om de vluchtelingen te plaatsen in dorpen en grotere gemeenten. Omdat huisvesting niet voldoende voorhanden is, zal dit op de korte termijn om creatieve oplossingen vragen. Betrek als gemeente hierbij de lokale gemeenschap en creëer ruimte in wet- en regelgeving om goede ideeën en oplossingen te realiseren. Communiceer aan de lokale gemeenschap duidelijk het aantal mensen dat zal worden opgevangen en dat de wijze waarop een kwestie van gezamenlijke inspanning is. Ga over de wijze waarop de dialoog aan. Informeer en betrek de vluchtelingen zelf bij het maken van een keuze over waar ze zouden willen wonen: de aanwezigheid van scholen en voortgezet onderwijs kunnen voor bepaalde leeftijdsgroepen reële overwegingen zijn bij deze keuze. Vluchtelingen zelf kunnen samen met de lokale gemeenschap actief helpen om een leegstaand pand geschikt te maken voor bewoning. De provincie kan waar nodig inspringen, faciliteren en meedenken.
3. Geef bijzondere aandacht aan de minderjarige vluchtelingen. Vanuit de Jeugdgezondheids-

zorg weten we inmiddels dat veel kinderen zeer heftige, vaak gewelddadige, ervaringen hebben opgedaan in land van herkomst. Het is van groot belang dat we juist aan deze groep extra aandacht besteden en dat er met voorrang voor hen een stabiele situatie komt (niet van hot naar her worden versleept) en waarbij naar school gaan essentieel is om zich te ontwikkelen, te integreren, maar ook om deze kinderen vanuit het samenlevingsperspectief in beeld te houden, te volgen en bij te staan in hun sociaal-emotionele ontwikkeling.

4. Juist in de acute opvang wordt het gedwongen nietsdoen door vluchtelingen als zeer frustrerend ervaren. Dit kan leiden tot spanningen en ongewenste/onnodige confrontaties. Dit betekent dat het in deze fase heel belangrijk is om contacten met de lokale bevolking te stimuleren en te faciliteren via laagdrempelige activiteiten als sport, cultuur (muziek, dansen), koken, (taal)onderwijs, wederzijdse hulp en lokale evenementen.
5. Heb aandacht voor mentale problemen. Vluchtelingen hebben veel meegemaakt. Ga bijvoorbeeld op zoek naar manieren waarop mensen elkaar kunnen helpen om problemen te verwerken. Volg hierin niet alleen de klinische diagnostische route maar zoek naar meer publieke vormen om met trauma's om te gaan (samen een film kijken en bespreken, een film maken, tentoonstellingen inrichten, toneel, etc.). Er zijn meer manieren om leed te erkennen en om elkaar te leren kennen. In Brabant zijn veel creatieve opleidingen en er is een bloeiend cultureel verenigingsleven. Hier liggen kansen voor verbinding en ontmoeting tussen Brabanders en vluchtelingen.
6. Het onderzoek van het PON maakt zichtbaar dat Brabanders gastvrij zijn, maar minder bereid iets te doen. Wellicht weten mensen niet zo goed wát ze kunnen doen. Vanuit onze ervaring met burgerinitiatieven (zorgcoöperaties, zelfhulpinitiatieven, wijkondernemers) is het van belang om mensen die de bereidheid

tonen te willen helpen, niet aan hun lot over te laten. Zij hebben een klankbord nodig en zij moeten kunnen vertrouwen op deskundigen die hen ondersteunen of waar ze laagdrempelig en dichtbij voor raad en daad terecht kunnen (Paes, 2014). Samen met maatschappelijke organisaties zoals het Rode kruis en/of de regioafdeling van Vluchtelingenwerk kunnen coördinatoren en verbinders worden aangesteld die mensen in de lokale gemeenschappen actief benaderen en vraag en aanbod bij elkaar brengen.

Werken aan langetermijnvisie en beleid

1. Ontwikkel apart beleid in Brabant voor de langere termijn. Ontwikkel dit zo snel mogelijk en zorg voor een spoedige start van de implementatie. Het heeft trouwens weinig zin om na te gaan hoe de huidige activiteiten kunnen worden samengebracht in een overkoepelende langetermijnvisie. Het gaat om andere doelen en andere activiteiten dan de activiteiten die nodig zijn bij de acute opvang. Faciliteer dit proces als provincie en breng de juiste betrokkenen bij elkaar.
2. Formuleer visie en doelen op de deelgebieden fysieke gezondheid, geestelijke gezondheid, sociale contacten, economie (betaalde dan wel onbetaalde arbeid), scholing/onderwijs en omgeving (de gemeente, huisvesting, eigen woning). Ga na welke kansen en problemen er kunnen ontstaan bij vluchtelingen én Brabantse burgers op deze domeinen.
3. Communiceer gezamenlijk als provincie en gemeenten de visie en het beleid voor de langere termijn, dat deze in ontwikkeling zijn en wanneer het resultaat hiervan verwacht kan worden. Dit biedt vluchtelingen en Brabanders perspectief.
4. Waarborg de samenhang tussen de maatregelen. Richt niet alle pijlen op bijvoorbeeld de kwaliteit van de opvanglocaties of op taallessen.

- Wij adviseren de provincie om intern een centrale coördinator aan te wijzen die de samenhang binnen de provincie bevordert en bewaakt. Regio's dan wel gemeenten raden wij ook aan dit te doen.
5. Als onder druk van tijd en omvang van de problematiek fouten zijn gemaakt in de richting van de lokale bevolking, erken die dan, geef aan wat gedaan wordt om de fouten te corrigeren en welke maatregelen genomen worden om dergelijke fouten in de toekomst te vermijden. Neem alle partijen serieus, maar biedt geen extra ruimte aan partijen of personen die de dialoog saboteren.
 6. Neem maatregelen niet top-down, maar werk oplossingen en ideeën samen met de Brabantse samenleving en vluchtelingen uit. Dit verhoogt het gevoel van eigen regie, betrokkenheid, gedeelde verantwoordelijkheid en onderlinge verbinding. Daarbij zijn gemeentebtenaren al zwaar belast met reguliere (deel)taken gezien de grote transities in zorg, welzijn en werken. Dit vraagt dus een zware inspanning. Benut daarom nieuwe coalities, ervaring, praktische kennis en ideeën uit de samenleving. Dit betekent dat dorpen en buurten op tijd betrokken moeten worden bij plannen. Door dorps- en wijkraden, seniorenverenigingen en sportverenigingen te vragen van meet af aan mee te denken en te doen, kunnen zich krachten ontwikkelen die zich anders moeilijker en langzamer ontvouwen. Sluit aan bij mensen en organisaties uit de regionale/lokale gemeenschap waar de draagkracht en sociale veerkracht voldoende tot goed is en waar initiatieven zijn van burgers, maatschappelijke organisaties en ondernemers die zich inzetten voor een 'warm welkom' van vluchtelingen.
 7. Hanteer het appreciate inquiry principe: investeer in wat goed gaat en denk met initiatieven mee om de balans en integraliteit te vinden tussen de verschillende domeinen. Waardeer de betrokkenheid van mensen die zich inzetten voor vluchtelingen en veroordeel tegenstanders niet (behalve als er grenzen worden overschreden). Werk in dialoog met (burger) initiatieven, onderwijs en bedrijfsleven de langetermijnvisie verder uit en ga met name ook in op het aspect van wederkerigheid en voorkomen van afhankelijkheid van vluchtelingen. De gemeenten zelf hebben hier de regie. De provincie kan meedenken, faciliteren en ervoor zorgdragen dat goede ideeën worden gedeeld. Wij adviseren de provincie om hier een actieve rol in te nemen en om via een bestaand platform zoals het Platform Leefbaarheid Brabant, de goede voorbeelden, ideeën, plannen en ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren.
 8. Stimuleer en faciliteer als gemeente lokale verbindingen tussen de vluchtelingen, de lokale bevolking en lokale ondernemers. Voorkom het idee van twee kampen. Begin met het stimuleren en faciliteren van contacten via laagdrempelige activiteiten als sport, cultuur (muziek, dansen), koken, (taal)onderwijs, wederzijdse hulp en lokale evenementen. Immers: onbekend maakt onbemind.
 9. Vraag actief een bijdrage van de vluchtelingen aan de lokale gemeenschap. Dit zorgt voor erkenning van hun functionaliteit, hun professionaliteit en hun plek in de gemeenschap. Het vermindert afhankelijkheidsdenken en laat zien dat solidariteit tweerichtingsverkeer is. De bijdrage die gevraagd wordt, is uiteraard niet financieel van aard, maar er kan een beroep worden gedaan op het sociaal kapitaal (tijd, inspanning, kennis, sportiviteit, etc.). Behalve praktische bijdragen, kan de Brabantse samenleving ook iets leren van de vluchtelingen. Zij kijken als nieuwkomer met een heel ander perspectief naar onze samenleving. Ga als gemeente, maatschappelijke organisaties en/of bedrijfsleven op zoek naar mogelijkheden om hun inzichten over wat ze bij ons aantreffen, vruchtbaar te maken.
 10. Regelgeving dient te worden verruimd en geschikt te worden gemaakt voor een adequate

en evenwichtige langetermijnaanpak. Het is om gezondheids-, sociale, maatschappelijke en economische redenen bijvoorbeeld volstrekt ongewenst als vluchtelingen pas na lange tijd actief kunnen gaan deelnemen in de Nederlandse samenleving. Ga in Brabant op zoek naar creatieve en onorthodoxe oplossingen om de regelgeving op een verantwoorde manier te verruimen. Er kan bijvoorbeeld een beroep worden gedaan op gepensioneerde managers die weten wat gevraagd wordt in functies in het bedrijfsleven. Laat hen de competenties van de vluchtelingen vaststellen. Hierna kan het bedrijfsleven gericht benaderd worden om competente mensen een plek te bieden. Creëer en stimuleer in ieder geval vrijwilligersinzet van vluchtelingen. Verbind hen aan lokale initiatieven in sport, cultuur, zorg en welzijn.

11. De woningbouw heeft een stevige impuls nodig en het huisvestingsbeleid behoeft een sterkere regie, niet alleen in het belang van vluchtelingen, maar ook in het belang van andere woningzoekenden. Hierbij geldt dat er vooral een versnelling moet komen in het op tijd beschikbaar krijgen van locaties en de proceduuretijden voor het realiseren van (betaalbare) woningen. De regionale ruimtelijke overleggen vormen hiervoor een goed platform. Daarnaast is het van belang (snel) aan te sluiten bij initiatieven, ideeën en oplossingen vanuit de samenleving (burgers, dorps- en wijkraden, seniorenverenigingen en sportverenigingen, onderwijs, bedrijfsleven).
12. Scholing, onderwijs en werkervaring opdoen vormen een niet te onderschatten rol bij de vluchtelingenopvang. Deelname aan onderwijs versterkt het gevoel deel uit te maken van de gemeenschap, biedt groei en ontwikkelingsmogelijkheden en toekomstperspectief. Dit draagt bij aan een gezonde inbedding in de Brabantse samenleving. De landelijke MBO-raad heeft al lijnen uitgezet waarbij georganiseerd wordt dat vluchtelingen snel van de MBO-gemeenschap deel kunnen gaan uitmaken. De Brabantse ROC's zouden een sleutelrol kunnen vervullen bij een Brabantse aanpak. Ook bij Avans en Fontys Hogescholen lopen reeds gesprekken met Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF en COA over wat men kan betekenen voor de opvang en mogelijke begeleiding van asielzoekers. Een belangrijk signaal daarbij is, dat er onder studenten grote bereidheid is vluchtelingen te begeleiden bij de onderwijsdeelname. Ons advies is met de Brabantse onderwijskoepels om de tafel te gaan en praktische afspraken te maken over de rol van het onderwijs.

TOT SLOT

Dit advies vormt een eerste aanzet om het ‘ecosysteem principe’ te omhelzen en te erkennen dat de vluchtelingen onderdeel van ons Brabantse ecosysteem zijn. Goede, bestendige en integrale oplossingen bedenken kost enige mate van denken doekracht: vanuit het handelen in de praktijk kan dit verder ontwikkeld worden. BrabantAdvies heeft weliswaar geen uitvoerende rol, maar kan een actieve bijdrage leveren door:

- Het organiseren van een expertmeeting met betrokken mensen om concrete, op onderzoek en praktijk gebaseerde integrale oplossingen te bedenken die tegemoetkomen aan de uitdagingen van nu én die van de toekomst. BrabantAdvies biedt aan dit te organiseren en de uitkomsten op een rij zetten. Onze drie Raden zetten hun kennis, expertise en netwerken graag in.
- Het inzetten van expertise, kennis en ervaring van onze adviseurs met het opzetten van de dialoog als beleidsinstrument voor een evenwichtige balans tussen gezondheid, omgeving en economie. De adviseurs van BrabantAdvies kunnen ondersteunen en meedenken in het inzetten van dit instrument met betrekking tot de vluchtelingenaanpak.
- In samenwerking met het team Leefbaarheid, als adviseur, meedenker en bruggenbouwer betrokken te zijn bij het initiatief ‘Coördinatie Burgerinitiatieven’ van het Rode Kruis. Samen met het Rode Kruis en lokale partners zal BrabantAdvies dit conceptmodel uitwerken tot een format voor opvanglocaties in meerdere gemeenten. Hierbij wordt vooral meegedacht, teneinde de integrale aanpak en het ecosysteemprincipe verder te kunnen uitwerken.

Tot zover onze eerste handreiking om in Brabant te komen tot een integrale en langetermijnaanpak van het vluchtelingenvraagstuk. Onze drie Raden zijn beschikbaar om op onderdelen nader advies uit te brengen.

BRONNEN

- COA: Cijfers. Binnengehaald via <https://www.coa.nl/nl/over.coa/cijfers/> op 27 november 2015.
- Diener, E. & Chan, M.Y. (2011). Happy people live longer: subjective well-being contributes to health and longevity. *Applied Psychology: Health and Well-being*, 3, 1, 1-43.
- Elliot, A.J., Sheldon, K.M. & Church, M.A. (1997). Avoidance personal goals and subjective well-being. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23, 915-927.
- Fleming, M. (2015). Eight practical ways to help refugees. Binnengehaald via <http://ideas.ted.com/8-practical-ways-to-help-refugees/> op 19 november 2015.
- Helliwell, J. & Putnam, R.D. (2005). The social context of well-being. In F.A. Huppert, N. Baylis & B.
- Huppert, F.A. (2009). Psychological well-being: evidence regarding its causes and consequences. *Applied Psychology, Health and Well-being*, 1, 2, 137-164.
- Isen, A.M. (1987). Positive affect, cognitive processes and social behavior. In L. Berkowitz (Ed.), *Advances in Experimental Social Psychology*, 203-253. San Diego, CA, Academic press.
- Kasser, T. & Ryan, R.M. (1996). Further examining the American dream: Differential correlates of intrinsic and extrinsic goals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 280-287.
- Keverne (Eds.), *The Science of Well-being* (pp. 435-459). Oxford: Oxford University Press.
- Koning, J., de (2013). *Maakt werken gezond?* SEOR, Erasmus School of Economics. Binnengehaald via <http://seor.nl/inzichten/maakt-werken-gezond> op 1 november 2015.
- Paes, M. (2014). *Werken aan een gezond Brabant*. Provinciale Raad Gezondheid.
- Pinquart, M., Silbereisen, R.K., & Juang, L.P. (2004). Moderating effects of adolescents' self-efficacy beliefs on psychological responses to social change. *Journal of Adolescent Research*, 19, 340-359.
- Poiesz, Th. B. C. (2015). *Gezond samenspel: mensen, omgeving en economie*. In *Jaarbericht 2015*, Provinciale Raad Gezondheid.
- Proctor, C.L., Alex Linley, P., & Maltby, J. (2009). Youth Life Satisfaction: A Review of the Literature. *Journal of Happiness Studies*. 10:583-630. DOI 10.1007/s10902-008-09110-9.
- Rietveld, T. & Vermeulen, P. (2015). *Brabanders over vluchtelingen: "Welkom....maar verwacht niet teveel"*. Het PON. Binnengehaald via <https://het-pon.nl/losse-bladzijden/brabanders-over-vluchtelingen/> op 18 november 2015
- Ryan, R.M. & Deci, E.L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development and well-being. *American Psychologist*, 55, 1, 68-78.
- UNHCR (2015). *Global trends 2015*. Binnengehaald via <http://www.unhcr.nl/> op 18 november 2015.

BIJLAGE 1: DE CIJFERS

In deze bijlage worden cijfers weergegeven om een indruk te geven van aantallen vluchtelingen, leeftijdsopbouw, nationaliteiten en bezetting van de opvang in Nederland. Dit vaak in relatie met cijfers van voorgaande jaren. Ook worden cijfers weergegeven uit een enquête van het PON (Rietveld & Vermeulen, 2015) waarin de mening van Brabanders over het vluchtelingenvraagstuk wordt weergegeven.

In Nederland zal in 2015 een instroom van nieuwe asielzoekers van 60.000 mensen zijn. Dit betekent dat er in 2015 in Noord-Brabant 10.000 nieuwe asielzoekers zullen zijn. Dit getal komt bovenop de taakstelling voor gemeenten voor de huisvesting van 4.200 vergunninghouders.

Cijfers COA

Bezetting centrale opvang vanaf 1995 tot en met 23 november 2015

2015 (op 23 november 2015)	47.574
2014	24.929
2013	15.394
2001	83.801
1995	30.166

Bezetting centrale opvang naar leeftijdsgroep op 23 november 2015

Leeftijdsgroep	Totaal
0 t/m 3 jaar	2.659
4 t/m 11 jaar	4.901
12 t/m 17 jaar	5.920
18 t/m 29 jaar	17.355 (waarv. 12.473 mannen)
30 t/m 39 jaar	9.643 (waarv. 6.956 mannen)
40 t/m 49 jaar	4.533 (waarv. 3.249 mannen)
50 t/m 59 jaar	1.750 (waarv. 1.160 mannen)
60 jaar en ouder	812 (waarv. 442 mannen)

Top-5 nationaliteiten bezetting centrale opvang op 23 november 2015

Syrië	23.042	48%
Eritrea	4.679	10%
Ethiopië	3.396	7%
Irak	3.340	7%
Afghanistan	2.269	5%
Overig	10.848	23%
Totaal	47.574	100%

Bezetting alleenstaande minderjarige vreemdelingen op 23 november 2015:

3.526

Top-5 nationaliteiten bezetting alleenstaande minderjarige vreemdelingen op 23 november 2015

Syrië	1.460	42%
Eritrea	1.387	39%
Afghanistan	322	9%
Irak	85	2%
Iran	35	1%
Overig	237	7%
Totaal	3.526	100%

Bezetting vergunninghouders in de centrale opvang

Op 23 november 2015 wonen 16.190 vergunninghouders in de centrale opvang.

Wonen

- Leegstand sociale huursector 2%
- Leegstand vastgoed, bijv. kantoren 15%

Opleidingsniveau asielzoekers

Het opleidingsniveau van de nieuwe asielzoekers is

- 28% LBO
- 36% MBO
- 36% HBO

De mening van Brabanders

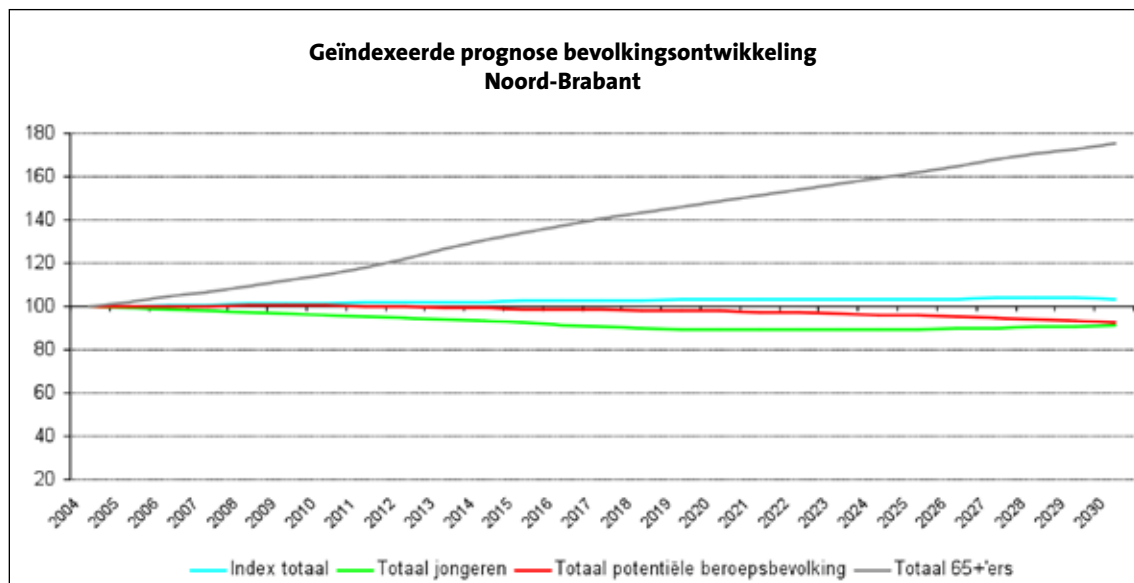
Het PON heeft in oktober 2015 onder 1200 Brabanders een enquête uitgezet waarin wordt gevraagd naar hun mening over het vluchtelingen-vraagstuk.

Resultaten PON: Brabantpanel (1200 deelnemers)

- 80% vindt dat vluchtelingen naar Nederland mogen komen
- 13% is voorstander opvang economische vluchtelingen
- 55% is voorstander van het opnemen van vluchtelingen in eigen gemeente
- 41% heeft geen bezwaar tegen komst van AZC in zijn buurt, 37% heeft wel bezwaar, 22% weet het niet

Demografische ontwikkelingen in Brabant

In verband met de demografische ontwikkeling wordt komende jaren de ontgroening en vergrijzing echt merkbaar. In diverse sectoren van onze maatschappij gaat dat spelen, niet alleen in verschillende bedrijfssectoren, maar bijvoorbeeld ook in de zorg, het onderwijs en bij de politie. Reeds in 2010 was er op de Brabantse arbeidsmarkt een demografisch keerpunt, want vanaf dat jaar is de regionale beroepsbevolking gaan krimpen. Door de ongewoon lange recessieperiode zijn de gevolgen daarvan de afgelopen jaren versluierd, maar nu de economie sterk gaat aantrekken, zullen de spanningen tussen vraag en aanbod snel zichtbaar en voelbaar worden. In onderstaande figuur worden de kwantitatieve ontwikkelingen in de (beroeps)bevolking op langere termijn geschetst.



Figuur 1: ontwikkelingen beroepsbevolking 2004-2030, SER Brabant 2008

